

1949

Sumqayıt - 70

2019

Dövlətlərin və xalqların tələyində böyük şəxsiyyətlərin, müdrik rəhbərlərin müstəsna rolu onların tarixi missiyası kimi nozərdən keçirilir. Heydər Əliyev kimi dahişlər isə öz fealiyyətləri ilə dövlətin və xalqın inkişaf salnaməsinin və qırurdoğuran möhtəşəm tarixini yaradırlar. Xalqımızın ümummilli liderinin anadan olmasının 96-ci ilindən mənşədə bizlər Heydər Əliyevin aziz xatirəsini bir daha yad edir və illər ötdükən onun şəxsiyyətinin əzəmotunu, qoyub getdiyi tarixi əsrlər, ideyaların yüksək dəyərini da-ha dorindən anlayırıq.

Heydər Əliyevin en böyük arzusu vətəninə gözəl, abad ve firavan gərmək olub. Ona görə keçidiyi şərəfli ömrü yolunu dövrlər və xalqa həsr edən Heydər Əliyevin ölkəməz rəhbərlik etdiyi bütün dövrlər bir-mənali olaraq böyük quruculuq ilə-ri, Azərbaycanın herəfərli və sürətli təraqqi mərhəlesi kimi səciyeləndirilir. Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi iki, lakin bir-birindən tamamilə fərqli iclämi-siyasi mühitdə ölkəmiz yüksək zirveləre qalxa bilmişdir.

1969-cu ilin iyul ayından Azərbaycana rəhbərlik etən Heydər Əliyev qısa müddət erzində müdrikliyi, qəfiyyəti, uzaqgörənliliyi və əsl liderlik keyfiyyətləri ilə respublikamızın keçmiş SSRİ-nin inkişaf edən ölkələrindən birinə çərvişməsinə nail olmuşdur. O dövrə yaradılmış potensial Azərbaycan üçün böyük imkanlar açmış və bu gün də müstəqil dövlətimizdə xidmət göstərir. Sovet ilərində respublikamızın bütün sahələrde təməzzüldən çıxarılan ulu önder dənənən müasir Azərbaycanın dövlətinin banisiniçən çevrilmişdir. Beləliklə, ulu önder həmişə üzərində düşmüş tarixi missiyaları böyük fedarlıqla yerinə yetirmişdir.

Bu gün öz intibahının yeni mərhəsini yaşayan Sumqayıtın da sovet hakimiyəti dövründə inkişafı və nəinki keçmiş SSRİ-də, bütün dünyada tanınması Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Həmin dövrə Heydər Əliyevin böyük qayğısı sahəsində şəhər tarixinin əlamətdar sehifeleri yazılıb. Sumqayıtın ulu önderin xüsusi diqqət və qayğısı hər zaman hiss edilir. Şəhərin sosial-iqtisadi inkişafında, sənayenin formalşamasında, elmin, tehsilin, mədəniyyətin təreqqisində bu dahi insanın evezisi idmətleri danışmaz bir faktdır. Ölkəmiz rəhbərliyi müddətində 16 dəfə Sumqayıtda olan Heydər Əliyevin hər səfəri şəhərin tarixine mühüm hadisə kimi yazılib. Bu il şəhər statusu vərilməsinin 70 yaşı tamam olan Sumqayıt otən əsri 40-ci illərinin sonunda salınsa da, məhz ulu önder Heydər Əliyevin birinci dəfə ölkəməz rəhbərliyi illərində bu şəhəre yəni nefəs verildi. Heydər Əliyev 1969-cu ilde Azərbaycana rəhbər seçiləndə Sumqayıtda əsas etibarla metallurgiya və kimya məssisələri ilə başlıca inkişaf məqsədi Zaqafqaziyada ilk dəfə olaraq Sumqayıt Meşəl Kimyasi Zavodu yaradıldı. "Superfosfat" zavodu yüksək texnologiya əsasında inşa edilərək dənəvər superfosfat gübəri istehsalat işə salındı. Məsələn, 70-ci illərin əvvellərində halının məşət kimyası mallarına olan telebatını maksimuma ödəmek məqsədile Zaqafqaziyada ilk dəfə olaraq Sumqayıt Meşəl Kimyasi Zavodu yaradıldı. "Superfosfat" zavodu yüksək texnologiya əsasında inşa edilərək dənəvər superfosfat gübəri istehsalat işə salındı. 1970-73-cü illərdə "Üzvi sintez" zavodunda bir-birinin ardınca qılıserin, benzol, izobutilen və polizotilist, hemicin xlor və diafragma üslü ilə kaustik soda istehsalı sexləri fealiyyətə başladı. 1974-cü ilde Sintetik Kauçuk Zavodunda yüksək markallı kauçuk istehsal edən sexin yenidən qurulması ilə onun istehsal gücü xeyli artırdı. Ümumiyyətə, 1969-1982-ci illərdə ulu önderin rəhbərliyi altında Sumqayıtda bir çox məssisələr istifadəyə verildi. Bünəldən Kompresorlar zavodu, Üst trikotaj və Xovlu İplik fabrikları, Süd və Yeyinti mehsulları kombinatları, Ə.Hacıbəyov adına "Kimiyaçılar" mədəniyyəti sarayı və bəzək obyektləri misal göstərmək olar.

70-ci illərdə əsaslı təqibinin geniqliyi yüksək inşasında Sumqayıtın nəhəng inşaat meydani, 1969-1973-cü illərdə "Üzvi sintez" zavodunda bir-birinin ardınca qılıserin, benzol, izobutilen və polizotilist, hemicin xlor və diafragma üslü ilə kaustik soda istehsalı sexləri fealiyyətə başladı. 1974-cü ilde Sintetik Kauçuk Zavodunda yüksək markallı kauçuk istehsal edən sexin yenidən qurulması ilə onun istehsal gücü xeyli artırdı. Ümumiyyətə, 1969-1982-ci illərdə ulu önderin rəhbərliyi altında Sumqayıtda bir çox məssisələr istifadəyə verildi. Bünəldən Kompresorlar zavodu, Üst trikotaj və Xovlu İplik fabrikları, Süd və Yeyinti mehsulları kombinatları misal göstərmək olar.

1974-cü ilde Sumqayıtin yaradılmasının 25 ilik yubileyi tədbirdində çıxış edən Heydər Əliyev kimyaların heç da asan olmayan, gərgin, fedakar eməyi, əldə olunmuş nəhayətləri yüksək qiymətləndirməkən yanaşı, kimya sənayesinin prioritet inkişaf istiqamətləri barədə fikirlərinə söyleyərək, qarşısında duran vəzifələrlə bağlı kimyaçılarla gələcək üçün fealiyyət programı olub. Bütün bunanın 1975-1976-ci illərdə Heydər Əliyev Sumqayıtin neft-kimya kompleksin üçün yeni texnologiyaların yaradılması, Almaniya və Çexoslovakıya istehsalı olan EP-300 qurğusunun - layihə güclü etlənə görə 300 min, propylene görə ise 138 min ton olan həmin nadir kompleksin olde edilmişsi üçün Moskvaya müraciət etmişdi. Daha rəhbər özünməxsus əzəqqərənliliklə həmin kompleksin respublikamızın inqisadiyyat üçün böyük əhəmiyyəti və perspektivi olduğunu yaxşı bildir. Lakin Kreml rəhbərləri həmin nadir kompleksin xaricdən alınmasına üçün külli miqdarda väsait tələb edildiyini, buna isə güya SSRİ-nin imkanı olmadığını əsas

getirərək, Azərbaycanın müraciəti ilə bağlı hər bir tədbir görülmüşdür. Belə olduqda hər zaman vəziyyəti düzgün qıymətləndirməyi və müvafiq qərar qəbul etməyi məharətə bacaran Heydər Əliyev respublikamızın neft-kimya sənayesini yenidən inkişaf mərhəsələrini qaldırmış, bu sahənin ixrac məhsullarının da-ha yüksək keyfiyyətine nail olmaq məqsədilə 70-ci illərin sonlarında SSRİ Nazirlər Soveti sadrının birinci müvəvviəti N.Tixonovu respublikamızın devət etdi. Mehz bundan sonra çox keçmədən ittifaq rəhbərliyi Heydər Əliyevin teklini nezərə alaraq, xaricin böyük hacmdə valyuta ilə alınan EP-300 texnoloji kompleksin Sumqayıtda inşasına qərar verdi. Artıq 1981-ci ilde həmin müvəsir texnoloji kompleksin Azərbaycana getirilərek, Sumqayıtda inşasına

getirən, əmək qəhrəmanları şəhəri kimi səhər qazanmışdır.

Heydər Əliyev daim Sumqayıtda çalışan da-sənəd adamlarının eməyi yüksək qiymətləndirir, onların keçmiş SSRİ-nin en yüksək orden və medalları, müxtəlif fəxri adları ilə təltif ediləsine nail olur-

sənaye potensialının bərpası, mövcud məssisələrin modernlaşdırılması, elmi innovasiyaların tətbiqinin sürətləndirilmesi istiqamətindən həyata keçirilən tədbirlər tez bir zamanda müsbət nticələrinin göstərmişəsi başlıdır. Həmin vaxt ulu önderin şəxsi destəyi ilə xarici investisi-

xarib. Nəticə etibarilə öten 16 ilde ölkənin makroiqtisidən göstəricilərində şəhərin xüsusi çəkisi yüksəlib, sahibkarlığın inkişafının dəha-süretiləndirilmesi, istehsal və emal məssisələrinin fealiyyətinin bərpası və genişləndirilmesi, iqtisadi və sosial-mədəni infrastruktur obyekti-

daş dəşənmış, burada iki fevvarə

Sumqayıt Dövlət Dram Teatrı əsaslı təməzzədən sonra istifadəyə ve-

rilmış, müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş, 500 yerdəki tamaşaçı, 100 yerdək akt zalları, iş otaqları, işçilərdən istirahət üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Ərzəzidə yeni yaşlılık zolağı salınmış, ranglı fevvarələr kompleksi, Bayraq Meydanı və usaqlar üçün əyləncə mərkəzi inşa olunmuşdur. Parkda sahəsi 5 min kvadratmetr olan 4 mərtəbeli Heydər Əliyev Mərkəzi yaradılmış, öndən ulu önderin qəmərindən heykəli ucaldılmışdır. Müasir məmarlıq üslubunda olan Uşaq İncəsənət Məktəbi və Şahmat Məktəbi də burada inşa olunmuşdur.

Sumqayıt Dövlət Dram Teatrı əsaslı təməzzədən sonra istifadəyə ve-

rilmış, müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş, 500 yerdəki tamaşaçı, 100 yerdək akt zalları, iş otaqları, işçilərdən istirahət üçün hər cür şərait yaradılmışdır. Ərzəzidə yeni yaşlılık zolağı salınmış, ranglı fevvarələr kompleksi, Bayraq Meydanı və usaqlar üçün əyləncə mərkəzi inşa olunmuşdur.

Şəhərdən keçirilən layihələrin bir qismi ulu önder Heydər Əliyevin adını daşıyan parkda real-

lasdırılmışdır. Parkda yenidenqurma işləri aparılmış, ərazisi 8 hektar-

dan 10 hektara qədər genişləndiril-

miş, əhalinin istirahət üçün hər cür

şərait yaradılmışdır. Ərzəzidə yeni

yaşlılık zolağı salınmış, ranglı fevvarələr kompleksi, Bayraq Meydanı və usaqlar üçün əyləncə mərkəzi inşa olunmuşdur.

Şəhərdən keçirilən layihələrin bir qismi ulu önder Heydər Əliyevin adını daşıyan parkda real-

lasdırılmışdır. Parkda yenidenqurma işləri aparılmış, ərazisi 8 hektar-

dan 10 hektara qədər genişləndir-

miş, əhalinin istirahət üçün hər cür

şərait yaradılmışdır. Ərzəzidə yeni

yaşlılık zolağı salınmış, ranglı fevvarələr kompleksi, Bayraq Meydanı və usaqlar üçün əyləncə mərkəzi inşa olunmuşdur.

Şəhərdən keçirilən layihələrin bir qismi ulu önder Heydər Əliyevin adını daşıyan parkda real-

lasdırılmışdır. Parkda yenidenqurma işləri aparılmış, ərazisi 8 hektar-

dan 10 hektara qədər genişləndir-

miş, əhalinin istirahət üçün hər cür

şərait yaradılmışdır. Ərzəzidə yeni

yaşlılık zolağı salınmış, ranglı fevvarələr kompleksi, Bayraq Meydanı və usaqlar üçün əyləncə mərkəzi inşa olunmuşdur.

Şəhərdən keçirilən layihələrin bir qismi ulu önder Heydər Əliyevin adını daşıyan parkda real-

lasdırılmışdır. Parkda yenidenqurma işləri aparılmış, ərazisi 8 hektar-

dan 10 hektara qədər genişləndir-

miş, əhalinin istirahət üçün hər cür

şərait yaradılmışdır. Ərzəzidə yeni

yaşlılık zolağı salınmış, ranglı fevvarələr kompleksi, Bayraq Meydanı və usaqlar üçün əyləncə mərkəzi inşa olunmuşdur.

Şəhərdən keçirilən layihələrin bir qismi ulu önder Heydər Əliyevin adını daşıyan parkda real-

lasdırılmışdır. Parkda yenidenqurma işləri aparılmış, ərazisi 8 hektar-

dan 10 hektara qədər genişləndir-

miş, əhalinin istirahət üçün hər cür

şərait yaradılmışdır. Ərzəzidə yeni

yaşlılık zolağı salınmış, ranglı fevvarələr kompleksi, Bayraq Meydanı və usaqlar üçün əyləncə mərkəzi inşa olunmuşdur.

Şəhərdən keçirilən layihələrin bir qismi ulu önder Heydər Əliyevin adını daşıyan parkda real-

lasdırılmışdır. Parkda yenidenqurma işləri aparılmış, ərazisi 8 hektar-

dan 10 hektara qədər genişləndir-

miş, əhalinin istirahət üçün hər cür

şərait yaradılmışdır. Ərzəzidə yeni

yaşlılık zolağı salınmış, ranglı fevvarələr kompleksi, Bayraq Meydanı və usaqlar üçün əyləncə mərkəzi inşa olunmuşdur.

Şəhərdən keçirilən layihələrin bir qismi ulu önder Heydər Əliyevin adını daşıyan parkda real-

lasdırılmışdır. Parkda yenidenqurma işləri aparılmış, ərazisi 8 hektar-

dan 10 hektara qədər genişləndir-

miş, əhalinin istirahət üçün hər cür

şərait yaradılmışdır. Ərzəzidə yeni

yaşlılık zolağı salınmış, ranglı fevvarələr kompleksi, Bayraq Meydanı və usaqlar üçün əyləncə mərkəzi inşa olunmuşdur.

Şəhərdən keçirilən layihələrin bir qismi ulu önder Heydər Əliyevin adını daşıyan parkda real-

lasdırılmışdır. Parkda yenidenqurma işləri aparılmış, ərazisi 8 hektar-

dan 10 hektara qədər genişləndir-

miş, əhalinin istirahət üçün hər cür

şərait yaradılmışdır. Ərzəzidə yeni

yaşlılık zolağı salınmış, ranglı fevvarələr kompleksi, Bayraq Meydanı və usaqlar üçün əyləncə mərkəzi inşa olunmuşdur.

Şəhərdən keçirilən layihələrin bir qismi ulu önder Heydər Əliyevin adını daşıyan parkda real-